

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)
SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)
SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Ewa Śliwa

w sprawie **K. K.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 20 marca 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt IX Ka 678/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 6 lutego 2023 r., sygn. akt II K 243/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2023 r., sygn. akt II K 243/22, Sąd Rejonowy w Jędrzejowie uznał oskarżonego K. K. za winnego tego, że w dniu 22 września 2022 r. w miejscu bliżej nieustalonym, a ujawnionym w D., gm. I., woj. [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem H. B. w kwocie 1200 zł w ten sposób, że wprowadził go w błąd co do możliwości i zamiaru wywiązania się ze zobowiązania polegającego na wykonaniu usługi transportu mebli z D. do P. po wpłaceniu przez pokrzywdzonego w/w kwoty na rachunek bankowy przez niego podany, której to usługi nie miał zamiaru wykonać, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i na tej podstawie wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego 1200 złotych.

Orzeczenie to zaskarżone zostało w całości apelacją obrońcy oskarżonego, w której zarzucono:

1. obrazę przepisów prawa procesowego tj. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów skutkujące przypisaniem oskarżonemu czynu z art. 286 § 1 k.k. bez jednoczesnego rozważenia na korzyść oskarżonego wszystkich okoliczności ujawnionych w sprawie;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść wyroku, a polegający na bezzasadnym przyjęciu, że to oskarżony zaoferował pokrzywdzonemu fikcyjną usługę transportu mebli, korespondował z nim drogą meblową, czy wystawił fakturę stanowiącą podstawę płatności;
3. a także błąd w ustaleniach faktycznych co do okoliczności mających znaczenie dla przypisania oskarżonemu art. 286 § 3 k.k. skutkującego możliwością zastosowania wobec oskarżonego kary łagodniejszej.

Odwołując się do tych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt IX Ka 678/23, Sąd Okręgowy w Kielcach:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
 1. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 2 lata;
 2. na podstawie art. 73 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby;
3. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;
4. rozstrzygnął o kosztach (pkt III i IV wyroku).

Orzeczenie to zostało zaskarżone w całości kasacją wywiedzioną przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego. Skarżący, powołując się na przepisy art. 523 § 1, art. 526 § 1 i art. 537 § 1 i 2 k.p.k., zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego tj. art. 69 § 1 k.k., poprzez warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej wobec oskarżonego K.K., na mocy zaskarżonego apelacją obrońcy oskarżonego – wyroku Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z dnia 6 lutego 2023 r., sygn. akt II K 243/22 za występki z art. 286 § 1 k.k., kary 6 miesięcy pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata, pomimo braku spełnienia określonej w tym przepisie przesłanki, aby sprawca w czasie popełnienia przestępstwa podlegającego osądowi nie był skazany na karę pozbawienia wolności, gdyż oskarżony został uprzednio skazany za czyny z art. 207 § 1 k.k. oraz z art. 282 k.k. na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata, na mocy prawomocnego z dnia 21 stycznia 2011 r. wyroku Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 stycznia 2011 r., sygn. akt [...] oraz za czyn z art. 207 § 1 k.k. na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat, na mocy prawomocnego z dnia 15 listopada 2013 r. wyroku Sądu Rejonowego w M. z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt [...]1, które to skazania

nie uległy zatarciu z uwagi na zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonych kar pozbawienia wolności”.

W konsekwencji tego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Ze zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów wynika, że przed popełnieniem przypisanego mu czynu, K. K. był skazany wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 stycznia 2011 r., sygn. akt II [...] za czyn z art. 207 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz za czyn z art. 282 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności; wyrokiem tym wymierzono skazanemu karę łączna 2 lat pozbawienia wolności, przy czym jej wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 4 lat; postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2013 r. zarządzono wykonanie tej kary – została ona wykonana przez skazanego w okresie od 22 kwietnia 2013 r. do 22 kwietnia 2015 r. (k – 109, 110 – 111 i 144 – 145);
2. Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 23 listopada 2011 r., sygn. akt [...]2, za czyn z art. 178a § 1 k.k. na 50 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 15 złotych (k – 120, 144 – 145);
3. Sądu Rejonowego w M. z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt [...]1, za czyn z art. 207 § 1 k.k. na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat; postanowieniem z dnia 14 września 2015 r. zarządzono wykonanie tej kary – skazany odbył ją w okresie od 19 listopada 2015 r. do 16 lutego 2017 r. (k – 122, 123, 144 – 145);
4. Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt [...]3, za czyn z art. 285 k.k. na karę 4 miesięcy ograniczenia wolności (k – 117).

Znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy mają, w perspektywie zarzutu sformułowanego w kasacji, skazania opisane w pkt 1 i 3.

Stosownie do art. 69 § 1 k.k., sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w wymiarze nieprzekraczającym roku, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku, Sąd Okręgowy był świadomy przedstawionych wyżej faktów związanych z uprzednią karalnością skazanego, uznał jednak, że nie stanowią one przeszkody do zastosowania na podstawie art. 69 § 1 k.k. warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności. Odwołując się do poglądu wyrażonego w piśmiennictwie [M. Mozgawa (red.), Kodeks karny, Komentarza aktualizowany, LEX/el.2023], Sąd wywiódł, że: „Wobec niejasno sformułowanej przesłanki negatywne wyłączającej możliwość warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności, aby w czasie popełnienia czynu sprawca ma nie być skazany na karę pozbawienia wolności, zachodzą trudności w jej interpretacji. Nie wiadomo dokładnie o jaką sytuację chodzi. Niewątpliwie ustawodawca nie posłużył się w tym wypadku sformułowaniem o uprzedniej niekaralności na karę pozbawienia wolności, co by jednoznacznie pozwalało ocenić warunki przewidziane w art. 69 § 1 k.k. Stąd też uprawniona jest taka interpretacja, że chodzi o sytuację, gdy w czasie czynu sprawca nie ma orzeczonej kary pozbawienia wolności, która podlegałaby wykonaniu, bowiem jest mowa o >skazanym<, a nie >uprzednio karanym<. Nie ma zatem przeszkód do zastosowania warunkowego zawieszenia kary wobec sprawcy karanego pozbawieniem wolności, który odbył tę karę w całości, lub w przypadku uprzedniego skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, gdy okres próby upłynął pozytywnie”. Wywód ten w konsekwencji oznacza, że uprzednie skazanie na karę pozbawienia wolności nie stanowi przeszkody do zastosowania wobec oskarżonego warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, ponieważ wcześniejsze kary pozbawienia wolności, na które został skazany, zostały już przez niego odbyte.

W języku ogólnym „skazywać” oznacza „wydawać wyrok określający karę wymierzoną oskarżonemu za popełnione przestępstwa”, a „skazany” to „oskarżony na którego wydano wyrok skazujący; osoba skazana” [zob. Słownik języka polskiego,

(red. M. Szymczak), tom III, Warszawa 1981, s. 226; Słownik języka polskiego (red. M. Bańko, tom 5, Warszawa 2007, s. 63-64]. Status skazanego nie jest więc uzależniony od tego, czy osoba, której wymierzono represję karną, orzeczoną wobec niej karę ma odbyć, odbywa, czy też już ją odbyła. Rozróżnienia takiego nie sposób doszukać się w treści przepisu art. 69 § 1 k.k. ani w innych, relewantnych przepisach ustawy karnej. Ustawowe sformułowanie „jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności” prowadzi do oczywistego wniosku, że warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności nie można stosować wobec sprawcy, który w chwili czynu był skazany na karę pozbawienia wolności także w sytuacji, gdy kara ta została już w całości wykonana. Argumentów przemawiających za takim rozumieniem tego przepisu dostarczają regulacje odnoszące się m.in. do recydywy, wyroku łącznego, czy zatarcia skazania. W art. 64 § 1 k.k., w odniesieniu do poprzedniego przestępstwa używa się wyrażenia „za które był już skazany”. Jest oczywiste, że dla przyjęcia konstrukcji recydywy szczególnej znaczenie ma okres kary odbytej – co najmniej 6 miesięcy – a zatem skazanym w rozumieniu tego przepisu jest także ten, kto odbył karę w całości. Nie może budzić wątpliwości, że instytucja wyroku łącznego ma zastosowanie wobec osób skazanych, tj. tych wobec których prawomocnie orzeczono kary określonego rodzaju, podlegające łączeniu w wypadkach przewidzianych w prawie materialnym. Co istotne, jak stanowi art. 91 k.k., wydaniu wyroku łącznego nie stoi na przeszkodzie, że zbiegające się przestępstwa zostały już w całości albo w części wykonane. Wreszcie art. 107 § 2 k.k. przewiduje, że sąd w określonych warunkach może na wniosek skazanego zarządzić wcześniejsze zatarcie skazania. Oznacza to, że osoba składająca wniosek, mimo wykonania kary, nadal jest osobą skazaną aż do momentu uprawomocnienia się orzeczenia o wcześniejszym zatarciu skazania albo do czasu nastąpienia zatarcia skazania z mocy prawa. Prowadzi to do wniosku, że przeszkoda do zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności zachodzi także wtedy, gdy wcześniej orzeczona kara pozbawienia wolności została już odbyta. Podobne stanowisko prezentowane jest w piśmiennictwie – zob. W. Wróbel (red.), A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część II. Komentarz do art. 53 – 116, WK 2016, teza 15 i 17 do art. 69 k.k.; J. Giezek (red.) Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz,

WKP 2021, teza 9 do art. 69 k.k. Odmienne, zaprezentowane przez Sąd Okręgowy, rozumienie omawianego przepisu, kłóci się z jego celem i założeniem racjonalności ustawodawcy. Nie można przecież zaakceptować wykładni prowadzącej do tego, że z warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności nie może skorzystać ten, kto wcześniejszej kary, mimo skazania, jeszcze nie odbył, a z instytucji tej skorzystać może osoba, która karę pozbawienia wolności odbyła w całości, a mimo to do przestępstwa powróciła.

Jak słusznie zauważono w uzasadnieniu kasacji, w sprawie nie doszło do zatarcia skazania, ponieważ stosownie do art. 107 § 1 k.k. wymierzone wcześniej kary pozbawienia wolności zacierają się z mocy prawa z upływem 10 lat od wykonania lub darowania albo od przedawnienia jej wykonania, przy uwzględnieniu dodatkowo, że zgodnie z art. 108 k.k. jeżeli sprawcę skazano za dwa lub więcej nie pozostających w zbiegu przestępstw, jak również jeżeli skazany po rozpoczęciu, lecz przed upływem, okresu wymaganego do zatarcia skazania ponownie popełnił przestępstwo, dopuszczalne jest tylko jednoczesne zatarcie wszystkich skazań.

W konsekwencji powyższych uwag stwierdzić należało, że K. K. w chwili popełnienia przypisanego mu czynu i orzekania przez sądy był sprawcą wcześniej skazanym na karę pozbawienia wolności, zatem zastosowanie wobec niego instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności stanowiło rażące i mające oczywisty wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia naruszenie art. 69 § 1 k.k.

Powyższe rozważania przesądzają o oczywistej zasadności zarzutu kasacyjnego, co pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. oraz w konsekwencji uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

W toku ponowionego postępowania odwoławczego Sąd będzie zobowiązany do rozpoznania wniesionej apelacji oraz wzięcia pod uwagę powyższych rozważań. Uchylenie wyroku w całości umożliwi temu Sądowi m.in. ponowną ocenę, w kontekście podniesionych zarzutów apelacyjnych, prawidłowości przyjętych ustaleń

faktycznych i kwalifikacji prawnej przypisanego czynu oraz zastosowanie właściwych konsekwencji karnych związanych z tym czynem.

[PGW]

[ał]